

A rázkódó föld énekei

Vári Fábián László életművének laudációja

Az egykori Ugocsa megyei Tiszaújlak, ez a negyedszázad alatt háromszor, majd még egyszer országot cserélt kárpátaljai föld szülte a fényre 1951-ben Vári Fábián Lászlót, hogy az ő torkával kiálthasson a történelemre ez a maréknyi föld és magyarsága, az alig 160 ezer ember: hazáról, szabadságról, kultúráról. Kiálthasson, ha a föld torkából fészakadó versekből gyakran könny és fájdalom fog is szivárogni. Pontosan úgy, mint a fiatal költőt körbezáró történelemből, amely a Kárpátalja magyar férfi lakosságának egy részét előbb Szolyvára, majd idegen bányákba, földekre, kényszermunkára deportálta. Az induló poétát pedig kritikusan hangú versei miatt kicsapatta az Ungvári Egyetemről, és a Német Demokratikus Köztársaságban állomásozó szovjet hadseregbe sorozta. Mint szovjet állampolgárságú kárpátaljai magyart, aki nemzedékéből egyedülálló bátorsággal merete nevének nevezni történelme visszasságait, vállalni nemzetét, az adott társadalom bírálata. Miközben rázkódott, fájt és vérzett talpa alatt az egész kicsike föld, mint Verecke óta, Zrínyi Ilonán, Rákóczi, 1848-on át annyiszor a történelemben. A legfényesebb rázkódás: Rákóczi kora ezért lett számára a legnagyobb példa: a nemzeteket is összekötő és lázadásra bíró közös szabadságesszme: a pro patria et libertate fénye a diktatúra évtizedeiben. Amikor a Törökország felé száműzetésbe hajózó Rákóczi Ferenc és a bujdosók sorsképletét írta rá saját történelmi helyzetére, abból az időből, amikor Rákóczi hangja így szólalt meg a száműzetésbe sodró gálya fedélzetéről: „Mindkét hazából kiárulva, / csak hitünkben töretlenül, / lelkünk holdfehér vásznaira, / Isten árnyéka nehezül... Hatalmas hittel hisszük mégis: / hamarost lesz majd visszaút, / és a tengertől visszakapunk / lobogót, házfalat, falut.” (*Útban Törökország felé* (1717. szept. 17–21.))

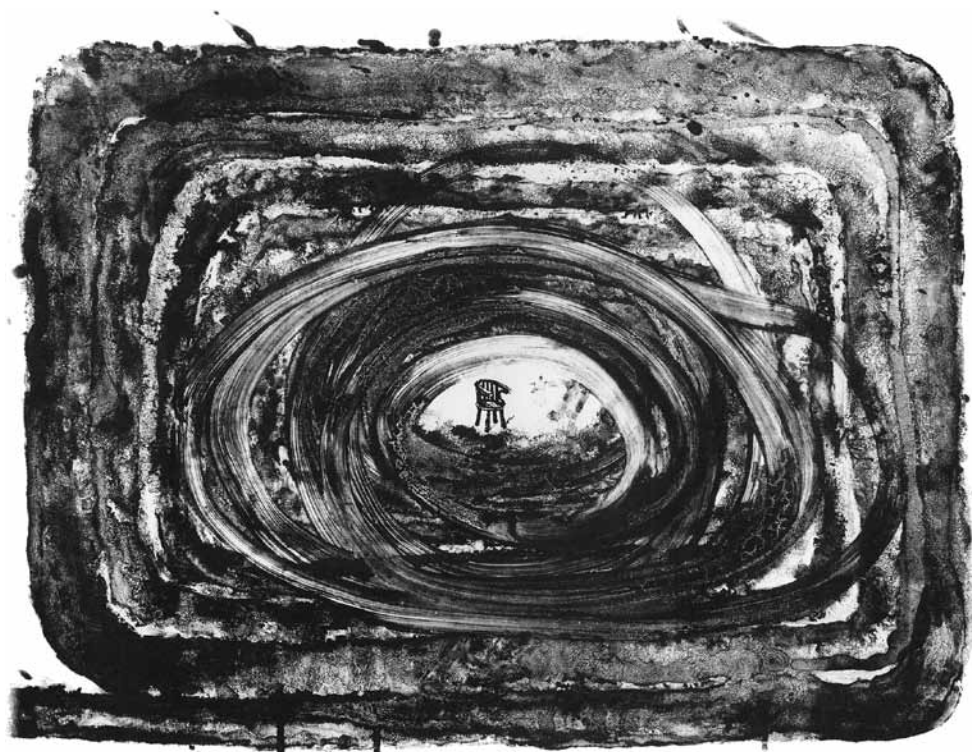
Vári Fábián László sorstudatosító versein kívül a néprajztudomány tudósaként, ruszin balladák műfordítójaként, majd a beregszászi magyar nyelvű főiskola tanáráként azóta is folytonosan a történelmi emlékezetet virrasztja.

JÁNOSI ZOLTÁN (1954) irodalomtörténész, egyetemi tanár.

Ez a magyarságért s a magyar kultúráért a szellem tengerén fölemelt zászló s el nem némítható kiáltás a legszebb öröksége a költő életművében Kölcsey Ferenc hagyatékának. A Kölcsey Társaság elnöksége ezért döntött úgy, hogy 2014-ben az ő életművét díjazza a Kölcsey-plakettel. S noha Vári Fábián Lászlót költői és kulturális munkásságáért már számos kitüntetéssel jutalmazták, így a Magyar Művészetért, a Bethlen Gábor-, a József Attila-, az Arany János-díjakkal s a Balassi Bálint-émlékkarddal is, a Kölcsey-plakett fénye most – hitünk szerint – küldetésének legszebb értékeit ragyogtatja föl. A nemzet szolgálatát, a nyelv megmaradását, a történelem rombolásaival szemben megszólaló dacot. S azt a bátorságot, amely egyszerre melegítette és kényszerítette megszólalásra a maga történelmi korában a magyar nyelvű világ pereméről Kölcsey Ferenc és Vári Fábián László szívét. A Kölcsey Társaság és a jelenlévők nevében tisztelettel gratulálva adom át Vári Fábián László költőnek, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség egyik alapítójának, az *Együtt* folyóirat szerkesztőjének, a Magyar Írószövetség elnökségi tagjának a Kölcsey-plakettet.

Szatmárcseke, 2014. január 19.

Köszöntjük a 2014. április 13-án 25 éves Kölcsey Társaságot!

Ariadne, 1978